

OVER SLAPPE VERHALEN EN EEN STERK VERMOEDEN

Roel Schutgens

Hoewel mijn ervaring als bestuursrechter-plaatsvervanger bescheiden is, durf ik nu al stellig te beweren dat appellanten meestal véél te lange beroepschriften indienen. *An sich* lijken weinig bestuursrechtelijke beroepen mij op voorhand kansloos. In veel zaken 'zit' wel 'iets': een of enkele punten waarvan niet onmiddellijk duidelijk is hoe daarop moet worden beslist. Niemand gooit graag tijd en geld weg om naar de bekende weg te vragen, hoorde ik een rechter ooit zeggen. Geschillen met een evidente uitkomst blijven daarom vaak buiten rechtszaal. Toch krijg ik bij het lezen van beroepschriften dikwijls het gevoel dat de appellant of zijn advocaat – toen hij toch bezig was – het helaas niet heeft kunnen laten om zijn sterke argumenten aan te lengen met een hoop 'ruis'. Een procespartij zet de rechter echter veel meer aan het denken door een creatieve interpretatie van de wet dan met een argument als de bewering dat de intrekking van zijn parkeervergunning de meest Fundamentele Beginselen der Rechtvaardigheid heeft geschonden.

Je zou aankomend juristen dus eigenlijk willen leren: focus de aandacht van de rechter door je sterke argumenten bondig voor te dragen en laat het daarbij. Op zijn minst scheelt dat de rechter tijd en de samenleving geld. Sterker nog: ik vermoed zelfs dat partijen (en hun advocaat) hun kans om de zaak te winnen kunnen vergroten door hun pleidooi tot de kansrijke argumenten te beperken.

U neemt dat natuurlijk niet zomaar van mij aan, want ik lijd op dit punt aan *wishful thinking*. Het plaatsvervaarderschap is een vreemde hobby. Het is boeiend en zinvol werk, maar het weekend voor iedere zitting kijk je toch naar die stapel dossiers met de gedachte: mijn vriend T. gaat zaterdag tenminste lekker vissen. Rechsterswerk bestaat voor een groot deel uit dossiers vreten. Dat is de rechter aan partijen verplicht. Al een half jaar praten zij op ieder feestje over een conflict dat hen volledig in beslag neemt, en nu kunnen ze het eindelijk aan de rechter kwijt. *Noblesse oblige*: die rechter moet zich naar beste kunnen in dat verhaal verdiepen. Alleen is dossiers dóórmenen helemaal niet leuk. Als je het dossier eenmaal kent, dán is het leuk. Met de feiten in je hoofd ga je denken: wat vind ik hier eigenlijk van? Wat moet ik nog weten en hoe breng ik dat subtiel ter sprake? Wat zouden de collega's ervan vinden? Hoe schrijven we dat op? Als ieder dossier bestond uit bondige processtukken met een beperkt aantal scherpe argumenten, dan kon de rechter meteen aan dat interessante deel van zijn werk beginnen.

Natuurlijk zijn voor mijn *gut feeling* dat een bondig beroepschrift effectiever is, wel argumenten te geven. Ten eerste is het voor de rechter veel lastiger een concreet, scherp en precies geformuleerd argument 'weg te schrijven' (overigens een typische rechtersuitdrukking) dan een wollig en minder overtuigend verhaal. Ten tweede zou je je kunnen voorstellen dat een lange reeks verzochte argumenten ook de paar sterke punten in het beroepschrift in een negatiever daglicht kan zetten, waardoor ook deze minder overtuigend overkomen.

Om uit te vinden of dit ook echt klopt, is degelijke wetenschappelijke studie vereist. Een slimme onderzoeker zou eens een experiment moeten opzetten waarin verschillende rechters op hetzelfde dossier beslissen; de ene groep met een bondig beroepschrift, de andere met een beroepschrift dat is uitgebreid met slechte verhalen. Het zou zeer interessant zijn om te zien wat dat uitmaakt. Aanvullende vragen zijn ook leerzaam: voelen advocaten eigenlijk wel aan welke argumenten de rechter kansrijk zal achten?; zijn zij, zoals het cliché wil, bij een kort processtuk bang dat hun cliënt de nota niet accepteert – terwijl bondige stukken veel meer tijd en moeite kosten?

Dit lijkt mij nou zinvol onderzoek. Ik betwijfel of het er ooit van komt: het is ongelofelijk duur om uit te voeren en er zitten grote organisatorische en methodologische haken en ogen aan.

Je zou overigens hopen dat het weinig verschil blijkt te maken. Hoe systematischer de rechter bij zijn onderzoek de argumenten van partijen weet af te lopen, hoe minder het zal uitmaken of partijen ook met slappe verhalen komen. Dat zou eigenlijk voor iedereen een zeer verheugende uitkomst zijn – behalve dan voor rechter-plaatsvervaarders die hun juridische studenten graag bijbrengen dat zij als advocaat hun beroepschriften kort en leesbaar moeten houden.